

WYDANIE I/2022

e-PORADNIK

Miasto Chełm

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.UMCHELM.PL

*poradnik przygotowany w ramach zadania
publicznego realizowanego
w formie powierzenia zadania przez
Prezydenta Miasta Chełm*

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Publikacja bezpłatna.

E-Poradnik przygotowany w ramach umowy zawartej z MIASTEM CHEŁM - *Umowa nr W/DSO/2/2022 zawarta z MIASTEM CHEŁM - z dnia 14.01.2022r. Pod tytułem: "Prowadzenie punktu udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, nieodpłatnej mediacji oraz edukacji prawnej dla mieszkańców MIASTA CHEŁM w 2022 roku"*

Realizator Zadania i Wydawca :

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland" z siedzibą w Lublinie

ul. Gospodarcza 26

20-213 Lublin

tel.: (81) 710-46-30

fax: (81) 746-13-24

e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl

<http://www.oic.lublin.pl>

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Autor artykułów:

Dorota Ulikowska –prawnik/mediator

Lublin, marzec 2022

Spis treści

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, edukacja prawna.....	3
2. Alimony dla małżonka w czasie trwania małżeństwa i po rozwodzie.....	6
3. Zasiłek stały z pomocy społecznej. Zasady i tryb udzielania	10

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, edukacja prawna

Nieodpłatna pomoc prawna i edukacja prawna świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Miejsca świadczenia nieodpłatnej pomocy

I półrocze 2022

Porady Obywatelskie		
Dzień tygodnia	godz.	Miejsce
a) poniedziałek	7:30 - 11:30	Chełm, Pl. Niepodległości 1 (Gmach) pok. nr 142 na I piętrze
b) wtorek	7:30 - 11:30	
c) środa	7:30 - 11:30	
d) czwartek	7:30 - 11:30	
e) piątek	7:30 - 11:30	

II półrocze 2022

Porady Obywatelskie		
Dzień tygodnia	godz.	Miejsce
a) poniedziałek	12:00 - 16:00	Chełm, Pl. Niepodległości 1 (Gmach) pok. nr 142 na I piętrze
b) wtorek	12:00 - 16:00	
c) środa	12:00 - 16:00	
d) czwartek	12:00 - 16:00	
e) piątek	12:00 - 16:00	

Zapisy na wizyty:

Termin wizyty ustalany jest:

- ✓ telefonicznie pod nr 698 740 865 od poniedziałku do piątku (z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy w godz. od 7.30 do 16.00)
- ✓ mailowo na adres: pomocprawna@umchelm.pl
- ✓ online przez stronę internetową: <https://np.ms.gov.pl/zapisy>

Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej odbywa się według kolejności zgłoszeń.

Na jaką pomoc możemy liczyć?

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- ✓ poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym
- ✓ oraz o przysługujących prawach i obowiązkach, w tym
- ✓ w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym,
- ✓ wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego,

- ✓ przygotowanie projektu pisma w tych sprawach, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym,
- ✓ sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w różnych rodzajach postępowań,
- ✓ nieodpłatną mediację

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje:

- ✓ działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji
- ✓ nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego
- ✓ nieodpłatną mediację

Nieodpłatna mediacja obejmuje

- ✓ poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających
- ✓ przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji
- ✓ przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej
- ✓ przeprowadzenie mediacji
- ✓ udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem

Nieodpłatna mediacja **nie obejmuje** spraw, w których:

- ✓ sąd lub inny organ wydał postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji lub postępowania mediacyjnego;
- ✓ zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.

Kto może skorzystać?

Zgodnie z ustawą o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej z dnia 5 sierpnia 2015 r. (Dz.U. 2021, poz. 945) nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz nieodpłatna mediacja przysługuje osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającą innych osób w ciągu ostatniego roku.

Osoby, które ze względu na niepełnosprawność ruchową nie są w stanie przybyć do punktu mogą otrzymać poradę przez telefon lub przez Internet. Bliższe informacje pod numerem telefonu podanym do zapisów.

Na podstawie art. 29 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 875) wprowadzono zmiany w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 294 ze zm.), zgodnie z którymi nieodpłatna pomoc prawna obejmuje także sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą – niezatrudniające innych osób w ciągu ostatniego roku.

Dyżury specjalistyczne w ramach systemu nieodpłatnej pomocy prawnej

W dniu 1 stycznia 2022 roku w ramach systemu nieodpłatnej pomocy uruchomiony został projekt punktów specjalistycznych, w których odbywają się dyżury specjalistyczne w dedykowanych punktach w całej Polsce.

W przypadku potrzeby porady specjalisty z jednej ze wskazanych na liście dziedzin, można zarejestrować się na wybrany dyżur specjalistyczny - niezależnie od swojego miejsca zamieszkania.

Jeżeli nie można skorzystać z porady stacjonarnie – należy umówić się na wizytę zdalną (czyli przy użyciu środków porozumiewania się na odległość takich jak telefon lub komunikator internetowy).

W celu umówienia wizyty należy odszukać na stronie internetowej właściwego powiatu numer do zapisów telefonicznych albo odpowiedni adres e-mail.

Edukacja prawna

Edukacja prawna jest procesem ustawicznym, prowadzonym wobec obywateli w każdym wieku. Edukacja młodzieży szkolnej obejmuje wiedzę na temat podstawowych praw oraz obowiązków, funkcjonowania profilaktyki i zwalczania przestępstw a także funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Ma ona na celu zapobieganie wykluczeniu prawnemu w dorosłym życiu oraz uwrażliwieniu na potrzebę zachowania porządku prawnego.

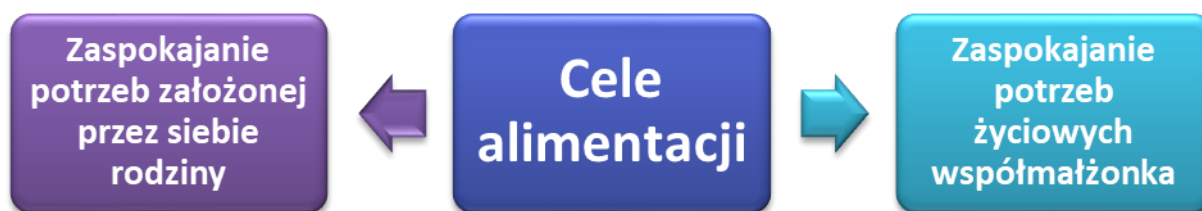
Szczególną wartość w edukacji prawnej mają metody aktywizujące oraz zajęcia praktyczne poruszające zagadnienia prawne. Pozwalają one uczniom skonfrontować ich dotychczasowe doświadczenie i poglądy z uniwersalnymi wartościami oraz literą prawa. To wyposaża ich w wiedzę i kształtuje umiejętność rozwiązywania problemów.

2. Alimony dla małżonka w czasie trwania małżeństwa i po rozwodzie

Zwykle alimenty kojarzą się z zobowiązaniem rodzica na rzecz dzieci. Kodeks rodzinny i opiekuńczy reguluje kwestię alimentacji szeroko, jako świadczenie na rzecz osób bliskich, które nie mogą uzyskać środków utrzymania własnymi siłami. Również w czasie trwania małżeństwa na każdym z małżonków ciąży obowiązek alimentacyjny względem drugiego małżonka. W pewnych sytuacjach małżonek może być zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych na rzecz drugiego małżonka nawet po orzeczeniu rozwodu między nimi.

Alimenty w czasie trwania małżeństwa

Każdy z małżonków według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych jest zobowiązany przyczyniać się do zaspokajania potrzeb założonej przez siebie rodziny. Pozyskane środki materialne przeznaczone są dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania nie tylko całej rodziny, ale każdego z jej członków, w tym także do zaspokajania potrzeb życiowych współmałżonka, przy zachowaniu przez wszystkich równej stopy życiowej. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o wychowanie dzieci i na pracy we wspólnym gospodarstwie domowym.

Oprac. własne: Dorota Ulikowska

Jeśli jeden z małżonków z powyższego obowiązku nie wywiązuje się, drugi małżonek może wystąpić do sądu z żądaniem, aby wynagrodzenie za pracę albo inne należności przysługujące temu małżonkowi były całościowo albo w części wypłacane drugiemu małżonkowi. Orzeczenie sądu w tym zakresie pozostaje w mocy także wówczas, jeśli małżonkowie rozstaną się. Jednakże w takim przypadku każdy z małżonków może wystąpić do sądu z żądaniem zmiany albo uchylecia orzeczenia sądu.

Oznacza to, że każdy z małżonków może dochodzić przed sądem alimentów zarówno wówczas, gdy z małżeństwa urodziły się dzieci, jak i wtedy, gdy dzieci nie ma. Małżonkowie bezdzietni także tworzą rodzinę, której potrzeby muszą być zaspokojone.

Zakres obowiązku alimentacyjnego uzależniony jest od możliwości zarobkowych i majątkowych każdego z małżonków. Zakresu tego nie wyznaczają tylko faktyczne dochody (zarobki), ale też potencjalna wielkość dochodów, jakie każdy z nich mógłby osiągnąć wykorzystując swoje możliwości. Jednocześnie wysokość alimentów określona jest potrzebami małżonka uprawnionego, które są różne w zależności od wieku, stanu zdrowia, zainteresowań itp.

PAMIĘTAJ!

Przy ustalaniu obowiązku alimentacyjnego między małżonkami w trakcie trwania małżeństwa obowiązuje zasada **równej stopy życiowej**. Oznacza to, że obowiązek alimentowania jednego z małżonków wobec drugiego ma na celu zapewnienie małżonkowi domagającemu się alimentów takiego samego poziomu życia.

Alimenty po rozwodzie

W określonych okolicznościach rozwiedzeni małżonkowie mogą żądać od siebie alimentów. Żądanie w tym zakresie może złożyć jedno z małżonków albo razem z pozwem rozwodowym albo w późniejszym czasie po prawomocnym orzeczeniu rozwodu.

Obowiązek alimentacyjny wygasa ostatecznie względem tylko tego małżonka, który został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia. Trwa jednak nadal, jeżeli:

- żadne z nich nie ponosi winy za rozkład pożycia
- rozwód został orzeczony bez orzekania o winie
- orzeczono rozwód z winy obojga małżonków

Przepisy przewidują dwie okoliczności, w jakich małżonek może żądać dla siebie alimentów od byłego małżonka:

1. Alimenty na małżonka, który znalazł się w niedostatku
2. Alimenty na małżonka, który nie jest winny rozkładu pożycia

Alimenty na małżonka, który znalazł się w niedostatku

Niedostatek – to okoliczność, gdy dana osoba nie może własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb, w całości lub w części, nie posiada własnych środków (lub są niewystarczające) w postaci wynagrodzenia za pracę, emerytury czy renty, ani też dochodów z własnego majątku. Za **usprawiedliwione potrzeby** należy uznać takie, których zaspokojenie zapewni uprawnionemu normalne warunki bytowania, odpowiednie do jego stanu zdrowia i wieku.

Małżonek, który nie został uznany za winnego (np. rozwód bez orzekania o winie), ma prawo żądać alimentów od drugiego małżonka, jeśli znajduje się w niedostatku. Zakres tego obowiązku, uzależniony od potrzeb uprawnionego i możliwości zobowiązanego. Jednakże gdy zobowiązanym do alimentacji jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa z upływem 5 lat, licząc od daty uprawnomocnienia się wyroku rozwodowego. W wyjątkowych okolicznościach może zostać przedłużona.

Alimenty na małżonka, który nie jest winny rozkładu pożycia

Gdy jeden z małżonków został przez sąd **uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia**, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczyniać

się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku. W tym przypadku nie ma konieczności znajdowania się w niedostatku przez małżonka uprawnionego. Obowiązek ten ma na celu wyrównanie stopy życiowej małżonka niewinnego, nawet jeśli rozwód nie pociągnął za sobą istotnego pogorszenia jego sytuacji materialnej.

PRZYKŁAD

Agnieszka i Karol byli małżeństwem 15 lat. Agnieszka wniosła pozew rozwodowy, gdyż Karol kilka razy dopuścił się zdrady. Sąd w wyroku rozwodowym uznał Karola za wyłącznie winnego rozkładu pożycia. Karol osiąga znacznie wyższe dochody od Agnieszki, która przez wiele lat zajmowała się wychowywaniem ich dzieci oraz prowadzeniem domu i dopiero od 3 lat, gdy ponownie weszła na rynek pracy, buduje swoją karierę zawodową. Agnieszka w związku z tym wraz z pozwem o rozwód zażądała, aby sąd zasądził od Karola odpowiednie alimenty na jej rzecz. W takim przypadku Agnieszka, jako niewinna nie musi nawet znajdować się w niedostatku – wystarczy, że rozwód spowodował istotne pogorszenie jej sytuacji materialnej.

Wysokość alimentów

Wysokość alimentów na małżonka uzależniona jest od usprawiedliwionych potrzeb małżonka uprawnionego oraz od możliwości zarobkowych i majątkowych byłego małżonka, który zobowiązany jest do zapłaty alimentów.

Usprawiedliwionymi potrzebami małżonka będącego w niedostatku są takie potrzeby, których zaspokojenie jest konieczne do godziwej egzystencji uprawnionego.

Z jednej strony pojęcia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego małżonka będącego w niedostatku nie można ograniczać jedynie do takich potrzeb, których zaspokojenie jest niezbędne do zapewnienia uprawnionemu tylko samego minimum egzystencji. A z drugiej strony nie można też tego pojęcia interpretować zbyt szeroko, np. małżonek Jan uprawniony jest do świadczeń alimentacyjnych, ale nie może żądać od swojej żony Kasi zapewnienia mu równej stopy życiowej, na jakiej żyje Kasia – osoba majątna, zaradna i przedsiębiorcza. Jan może żądać środków niezbędnych.

Gdy rozwód pociągnął za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, małżonek ten może żądać alimentów od byłego małżonka w wyższej wysokości aniżeli zmierzająca do likwidacji niedostatku. Porównuje się tutaj stopę życiową obojga małżonków. Jeśli sąd dojdzie do wniosku, że małżonek niewinny żyłby na znacznie wyższej stopie, gdyby do rozwodu nie doszło, wówczas zasądzi od małżonka wyłącznie winnego odpowiednio wysokie alimenty. Nie istnieją w tym zakresie ogólne zasady, gdyż każdy przypadek należy rozpatrywać indywidualnie.

Przy ustalaniu **możliwości zarobkowych byłego małżonka uprawnionego** do alimentów uwzględnia się przede wszystkim wysokość uzyskiwanego przez niego wynagrodzenia i innych dochodów. Sąd musi również wziąć pod uwagę wydatki tego małżonka.

Z kolei przy określaniu **możliwości majątkowych małżonka zobowiązanego** do alimentów uwzględnia się najważniejsze składniki jego majątku, w tym przede wszystkim możliwości zarobkowe, środki zgromadzone na rachunkach i lokatach bankowych, w papierach wartościowych, a także nieruchomości i ruchomości znacznej wartości.

Okres otrzymywania alimentów od byłego małżonka

Jeśli małżonek uprawniony do otrzymywania alimentów od byłego małżonka, zawrze nowy związek małżeński, wówczas obowiązek alimentacyjny byłego małżonka wygasa. Wynika to z faktu, że w takim przypadku to nowy małżonek zobowiązany jest do zapewnienia środków utrzymania i jego obowiązek w tym zakresie zastępuje obowiązek byłego małżonka.

Niezależnie od powyższego, obowiązek alimentacyjny byłego małżonka, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, wygasa z upływem pięciu lat od orzeczenia rozvodu. Jednakże w wyjątkowych okolicznościach, małżonek uprawniony do alimentów od byłego małżonka może żądać, aby pięcioletni termin został przedłużony.

WAŻNE

Obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu **wygasa** w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa.

Jednakże gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony,

który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia,

obowiązek ten **wygasa także z upływem pięciu lat** od orzeczenia rozvodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd,

Ponadto zaznaczyć należy, że jeśli istotnie zmieniają się potrzeby małżonka uprawnionego do alimentów lub też zmianie ulegną zarobkowe i majątkowe możliwości małżonka zobowiązanego, to każdy z byłych małżonków może domagać się zmiany wyroku sądu w zakresie dotyczącym wysokości alimentów od byłego małżonka.

Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy. (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1359)*

Autor: Dorota Ulikowska - prawnik/mediator

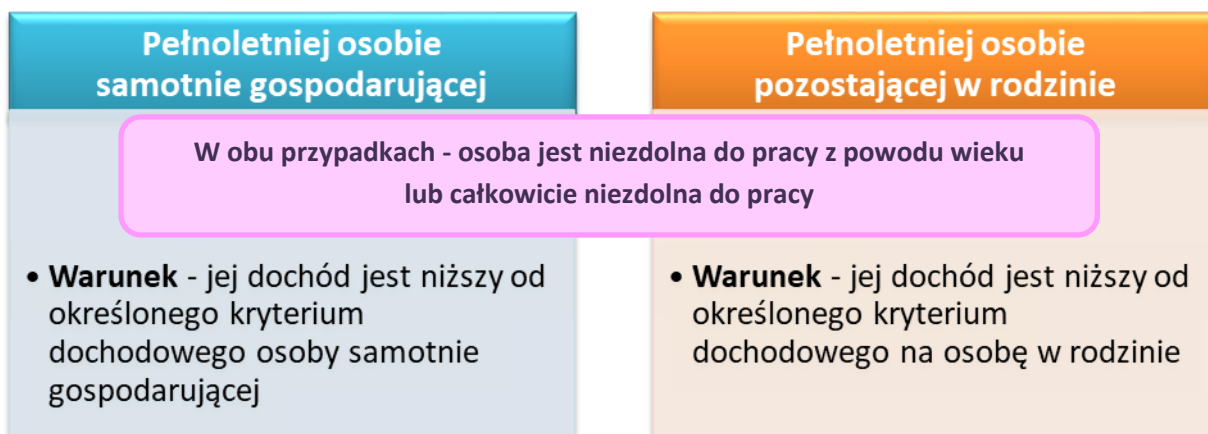
3. Zasiłek stały z pomocy społecznej. Zasady i tryb udzielania

Samotnej osobie niepełnosprawnej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych w ramach systemu pomocy społecznej. Zasiłek stały jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez ośrodek pomocy społecznej. Ma na celu nieść pomoc osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Kryterium podmiotowe – kto ma prawo do zasiłku

Z zasiłku stałego mogą skorzystać osoby pełnoletnie, całkowicie niezdolne do pracy lub niezdolne do pracy z powodu wieku, które prowadzą jednoosobowe gospodarstwo domowe lub pozostają w rodzinie. Niezdolność do pracy z powodu wieku dotyczy osób, które ukończyły 60 lat w przypadku kobiet oraz 65 lat w przypadku mężczyzn, natomiast całkowita niezdolność do pracy odnosi się do osób posiadających i legitymujących się I-szą lub II-gą grupą inwalidzką albo znacznym bądź umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Zasiłek stały przysługuje:

Oprac. własne: Dorota Ulikowska

WAŻNE

Zasiłek stały ma charakter obligatoryjny i roszczeniowy.

Osoba spełniająca warunki do otrzymania zasiłku może żądać jego przyznania, a organ decyzyjny co do zasady nie może go odmówić.

Kryterium dochodowe

Kryteria dochodowe oraz kwoty świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej są weryfikowane i ustalane co trzy lata. W każdym przypadku kluczowy jest dochód osób wnioskujących. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej **od 1 stycznia 2022 roku**, aby uzyskać świadczenie stałe, dochód musi być niższy od kryterium dochodowego:

- **776 zł** dla osoby samotnie gospodarującej,
- **600 zł** na osobę w rodzinie.

PAMIĘTAJ!

Warunkiem do uzyskania zasiłku stałego jest dochód nieprzekraczający ustalonego kryterium dochodowego oraz całkowita niezdolność do pracy lub niezdolność do pracy z powodu wieku.

Do dochodu osoby ubiegającej się o zasiłek stały nie wlicza się:

- jednorazowego, pieniężnego świadczenia socjalnego,
- zasiłku celowego,
- pomocy materialnej o charakterze socjalnym lub motywacyjnym, przyznawanej na podstawie przepisów o systemie oświaty,
- wartości świadczenia w naturze,
- świadczenia przysługującego osobie bezrobotnej na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych,
- świadczenia pieniężnego i pomocy pieniężnej, o których mowa w ustawie z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych,
- dochodu z powierzchni użytków rolnych poniżej 1 ha przeliczeniowego (przyjmuje się, że 1 ha przeliczeniowy generuje dochód miesięczny w wysokości 345 zł),
- świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz dodatku wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny (Program 500+) i systemie pieczy zastępczej,
- świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka,
- świadczenia pieniężnego przyznawanego na podstawie art. 9 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski,
- nagrody specjalnej Prezesa Rady Ministrów przyznawanej na podstawie art. 31a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów.

Dochód będący podstawą wyliczenia kwoty zasiłku stałego jest sumą miesięcznego przychodu pomniejszoną o podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz kwotę zasądzonych alimentów na rzecz innych osób.

Dodatkowe przesłanki

Ustawa o pomocy społecznej wskazuje na dodatkowe powody lub okoliczności uzasadniające udzielenie pomocy społecznej, które należy spełnić łącznie, są to:

- pełnoletność osoby
- niezdolność do pracy z powodu wieku lub całkowita niezdolność do pracy

Należy mieć też na uwadze tzw. **przesłanki negatywne**, które powodują nieprzyznanie (bądź utratę) świadczeń, np. marnotrawienie przyznanych świadczeń, ich celowe niszczenie lub korzystanie w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawienie własnych zasobów finansowych, dysproporcję między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową osoby lub rodziny, aresztowanie lub pozbawienie wolności zainteresowanego.

Dodatkowo ustawodawca szczegółowo reguluje sytuacje zbiegu uprawnień do zasiłku stałego z innymi określonymi świadczeniami z zabezpieczenia społecznego.

Z zasiłku stałego nie mogą skorzystać osoby, u których występuje zbieg prawa do zasiłku stałego oraz:

- renty socjalnej,
- świadczenia pielęgnacyjnego,
- specjalnego zasiłku opiekuńczego,
- dodatku przysługującego osobie samotnie wychowującej dziecko.

Dodatkowo zasiłek stały nie jest przyznawany w przypadku utraty prawa do pobierania zasiłku dla bezrobotnych w wyniku upływu ustawowego okresu jego pobierania lub zasiłku dla opiekuna.

Należy zaznaczyć, że ustawa o pomocy społecznej wyłącza również możliwość jednoczesnego pobierania zasiłku stałego i renty lub emerytury z ubezpieczeń społecznych.

Okres wypłaty zasiłku

Zasiłek stały jest wypłacany i przyznawany począwszy od miesiąca kalendarzowego w którym został złożony wniosek. W przypadku, gdy prawo do świadczenia nie obejmuje okresu pełnego miesiąca, zasiłek jest przyznawany za część miesiąca, a jego wysokość jest ustalana poprzez podział całej kwoty zasiłku na liczbę dni kalendarzowych w miesiącu i pomnożenie jej przez dni objęte świadczeniem.

Starając się o zasiłek, należy pamiętać, że do ustalanego dochodu należy wliczyć wszystkie dochody, z wyjątkiem tych, które zostały wyłączone zgodnie z art. 8 ustawy o pomocy społecznej. Regulacje dotyczące sposobu ustalania dochodu i jego wysokości mają charakter bezwzględny, co oznacza, że pracownicy pomocy społecznej mają obowiązek ścisłego ich przestrzegania i nie mogą decydować o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku ze względu na doświadczenie życiowe osoby ubiegającej się o zasiłek czy też zasady współżycia społecznego.

Okres, na jaki przyznaje się zasiłek stały, nie został ustawowo uregulowany. Ustala go organ w ramach uznania. Przyjmuje się jednak, że organ powinien go wypłacać za cały okres, w którym spełnione są ustawowe przesłanki uzasadniające pobór takiego świadczenia.

Wysokość zasiłku

Przy obliczeniu dochodu brana jest pod uwagę suma przychodów z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku o przyznanie zasiłku stałego lub z miesiąca złożenia wniosku w przypadku utraty.

Biorąc pod uwagę, że zasiłek stały przyznawany jest osobie prowadzącej jednoosobowe gospodarstwo domowe bądź osobę żyjącą w rodzinie, kwota przyznanego zasiłku będzie miała różną wysokość. Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- **w przypadku osoby samotnie gospodarującej** – różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 719 zł miesięcznie, np. osoba uzyskuje dochód miesięczny w wysokości 450 zł, wówczas zasiłek stały wyniesie 326 zł (776 zł – 450 zł)
- **w przypadku osoby w rodzinie** – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie, np. osoba uzyskuje dochód miesięczny w wysokości 450 zł, wówczas zasiłek stały wyniesie 150 zł (600 zł – 450 zł)

Dodatkowo ustawodawca zaznaczył, iż kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

Procedura i dokumentowanie prawa do zasiłku

Zainteresowana osoba powinna złożyć **wniosek o przyznanie świadczenia** w najbliższej jednostce realizującej zadania pomocy społecznej i środowiskowej (zazwyczaj miejskie lub gminne ośrodki pomocy społecznej). Do wniosku powinny zostać dołączone dokumenty potwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie zasiłku stałego (np. orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, ewentualnie orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności).

Złożenie wniosku powoduje **rozpoczęcie postępowania** o ustalenie prawa do zasiłku. Postępowanie zostanie również wszczęte w przypadku złożenia wniosku przez osobę, która nie posiada jeszcze całkowitej dokumentacji o niepełnosprawności, ale jest w trakcie uzyskiwania odpowiednich zaświadczeń. Wówczas, wraz z wnioskiem składa się potwierdzenie złożenia wniosku o przyznanie świadczenia uzależnionego od niezdolności do pracy albo wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Następnie właściwy organ przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy, po którym zawiesza postępowanie do dnia dostarczenia orzeczenia potwierdzającego niezdolność do pracy – na okres zawieszenia natomiast przyznaje się z urzędu zasiłek okresowy.

W przypadku niespełnienia któregośkolwiek z pozostałych warunków uprawniających do zasiłku pomoc społeczna od razu odmówi przyznania tego świadczenia.

Jeżeli zainteresowany spełnia wymagania – ma 60 dni od dnia otrzymania orzeczenia potwierdzającego niezdolność do pracy na jego złożenie w organie przyznającym zasiłek stały. Wówczas zawieszone postępowanie zostanie podjęte, a prawo do zasiłku stałego będzie ustalone, począwszy od miesiąca, w którym złożono pierwotny wniosek o przyznanie zasiłku stałego.

Jeżeli orzeczenie potwierdzające niezdolność do pracy zostanie dostarczone po upływie 60 dni od dnia jego otrzymania, zawieszone postępowanie zostanie podjęte, a prawo do zasiłku stałego ustala się wówczas, począwszy od miesiąca, w którym dostarczono orzeczenie.

Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.)*
- *Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. 2021 poz. 1296)*

Autor: Dorota Ulikowska - prawnik/mediator